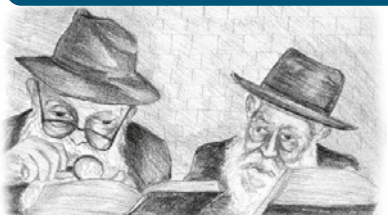
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת פנחס ■ כ' תמוז תשפ"ה ■ 16.07.2025 ■ גליון מס' 848

כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בפני עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.
הרבי מלובביץ'.

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

בעקבי הכתב והקבלה
חז"ל נתנו דעתם לשני ביטויים סותרים - לכאורה - אשר מתייחסים להנהגת...
המשך בעמ' 2

בין פנחס למשה
לא רק ביציאת מצרים הושיע משה רבנו את ישראל, והוציאם מעבדות...
המשך בעמ' 3

תגובה לחטא בנות מדין
בשולי הפרשה הקודמת קראנו על מעשה זמרי ותגובתו של פנחס...
המשך בעמ' 4

ויקרב את משפטן
תיקון המשפט לפני השלמת הגאולה
במהלך הפרשיות הקרובות ישנם מספר עניינים שזוכים לרדת לארץ...
המשך בעמ' 4

סיפור לשבת
זיכרון של רבי
איש אשכולות ורב פעלים היה ר' שאול שטרן. ירא שמים, תלמיד-חכם וטוב...
המשך בעמ' 5

שביבים

■ עצת הרבי
■ "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום"
■ "לכן אמור"
■ "אלה בני בנימין.. אלה בני דן"
■ "ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחת מנשה בן יוסף"
■ "ובנים לא היו לו"
■ "ולא תהיה עדת ישראל כצאן אשר אין להם רועה"
■ "ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה"
המשך בעמ' 6

"מהרה יגלה":
כך נראית ציפייה אמיתית למשיח

/ הרב יוסף גערליצקי - רב מרכז תל אביב
ושליח הרבי מליובאוויטש לתל אביב-יפו

יש הטועים לחשוב ששלושת השבועות של "בין המיצרים" אליהם נכנסנו השבוע, הינם סוג של ימי "הרכנת ראש" ו"הורדת פרופיל", מתוך צער ואבל בלבד על החורבן. האמת היא, כפי שלימד אותנו הרבי מליובאוויטש, שזיכרון החורבן ומנהגי הצער שנוהגים בימים אלו, אינם אלא קריאה והנעה לפעולה - דחיפה והתנעה מחדש של הציפיה הדרוכה לבניין בית-המקדש, המחשבה והעשייה איך לזרז את ביאת המשיח, ובעיקר - הצתה של להבת אש האמונה היוקדת, שהנה הנה, הגיע קץ גלותנו וזמן גאולתנו.

בבתי-כנסת ובתי המדרש ברחבי העולם היהודי, פותחים בימים אלו את הספרים העוסקים בבנין בית-המקדש והעבודה בו, כפי הצעת ובקשת הרבי, לומדים להכיר את מבואותיו ואת הליכותיו; דנים באופן פרקטי כיצד נקיים את סדר-היום היהודי שלנו עם ירושלים בבניינה ובית-המקדש על מכונו. והדיבורים והמחשבות ממלאים את הלב באור של תקוה, ומרוממים את חיי היומיום הרבה יותר מטפח וטפחיים מעל הקרקע.

דומה, שהסוגיא הראשונה אותה יתחיל כמעט כל לומד, את הדיון המעשי בשאלת תחילת ימות המשיח והקמת בית המקדש - היא סוגיית "פרה אדומה". שהרי כמעט לא ניתן להתחיל לחשוב על התחלה כלשהי של בנין המקדש והעבודה בו ללא טהרה, הלוא כולנו כיום "טמאי-מתים" וחובה עלינו ראשית-כל להיטהר מ"טומאת-מת" ולכך יש צורך בהזאת אפר 'פרה-אדומה'.

והנה, כאשר יפתח הלומד את ספר 'משנה תורה' של הרמב"ם כדי ללמוד את ההלכות ה'טכניות' הפשוטות של עשיית אפר פרה אדומה והזאתה, תצפה לו 'הפתעה' קטנה בסגנונו ההלכתי המסודר וה'מהוקצע' של הרמב"ם...:

בסוף פרק ג' בהלכות פרה אדומה כותב הרמב"ם: "ותשע פרות אדומות נעשו משנצטוו במצוה זו, עד שחרב הבית בשניה, ראשונה עשה משה רבינו, שניה עשה עזרא, ושבע מעזרא עד חורבן הבית, **והעשירית יעשה מלך המשיח מהרה יגלה אמן כן יהי רצון**".

הלכה זו, ובעיקר סגנונה, אינה אומרת אלא דרשני: מקור ההלכה הוא במשנה במסכת פרה, שם ישנה מחלוקת מה הוא מספר הפרות-האדומות שנעשו מימי משה רבינו עד חורבן בית שני, אם שבע פרות או תשע, והמשנה מפרטת גם באלו דורות נעשו הפרות ומי עשאן, אך המשנה כלל לא מזכירה לגבי פרה עשירית שיעשה מלך-המשיח.

הרמב"ם כאן פוסק כמו הדעה שהיו תשע פרות, ומוסיף ומחדש מעצמו את ההלכה שתהיה גם פרה עשירית שאותה יעשה מלך המשיח, ומה שתמוה עוד יותר הוא שמוסיף לאחר חידושו זה "תפילה" שלכאורה אינה קשורה כלל לנושא ההלכתי - "והעשירית יעשה מלך המשיח **מהרה יגלה אמן כן יהי רצון**"?

ישנם שני פרקים מלאים בסוף ספר משנה תורה להרמב"ם, ב"הלכות מלכים ומלחמותיהם" פרקים י"א וי"ב, שם מפרט הרמב"ם את הלכות האמונה והציפיה למשיח וכן את סדר ביאתו, ימות המשיח ובנין בית-המקדש, שם הרמב"ם אינו כותב לשון של תפילה כאשר הוא מזכיר את "מלך המשיח" - "מהרה יגלה אמן כן יהי רצון"?

בשיחה קודש מרתקת, מבאר הרבי את הגדרת מצות עשיית אפר פרה אדומה ושמירת חלק מהאפר

ל"משמרת" תמיד, כפי שמפורש בפסוק "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת", ואת הבנת שיטת הרמב"ם בהלכה זו על-פי הגדרה זו (מומלץ ללמוד את השיחה - לקוטי שיחות חלק כ"ח שיחה א' לפרשת חוקת). אך בהמשך לכך מאיר הרבי נקודה מופלאה על סגנונו של הרמב"ם בהלכה זאת:

הרמב"ם פוסק בהלכות מלכים ומלחמותיהם פרק י"א: וכל מי שאינו מאמין בו או **שאינו מחכה לביאתו** לא בשאר הנביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו שהרי התורה העידה עליו...", כלומר הרמב"ם מדגיש כי חיוב האמונה בביאת המשיח כאחד מעיקרי האמונה כולל גם את הציפייה התמידית לביאתו. על היהודי לחוש תדיר שישנו חוסר תמידי בחייו ובאמונתו כל עוד לא זכה לביאת המשיח. אין זו ציפייה 'פאסיבית', שיהודי חלילה מרכין ראש ומצפה ב'חוסר אונים', אלא "ציפייה אקטיבית" - יהודי מכריז ומדבר, חושב, מקווה ועושה למען ביאת המשיח כל העת!

כפועל יוצא מכך, רוצה הרמב"ם ללמדנו, שיהודי אינו יכול לעסוק בהלכות המזכירות את ביאת המשיח באופן תיאורטי ו'טכני' בלבד, מבלי שתתפרץ מתוכו זעקה ותפילה - "מהרה יגלה אמן כן יהי רצון"! אנו זקוקים לביאת המשיח בפועל במהרה, שיטהר כבר את עם ישראל על-ידי פרה אדומה, ויבנה את בית הבחירה בירושלים עיה"ק!

כדי ללמדנו הלכה זו, לא מספיק לומר רק את הדין בהלכות שעוסקות בעצמן בציפייה לביאת המשיח - אותן הלכות בסוף הלכות מלכים; שהרי מכך עדיין ניתן להסיק שרק כאשר לומדים בנושא ימות המשיח עצמן, או-אז כמובן שמתעוררת הציפייה למשיח. הרמב"ם רוצה ללמדנו שהציפייה למשיח צריכה להיות בתחושת חוסר יומיומית, 'ציפייה אקטיבית' שכזו, שגם כאשר עוסקים בכל הלכה אחרת בתורה, הרי בכל אזכור אגבי של משיח צריכה להתפרץ מן האדם תחושת תשוקה לביאת המשיח, ופעולה-תפילה לביאתו והתגלותו במהרה.

לכן 'הדגים' הרמב"ם הלכה זו דווקא בהלכה שכלל לא עוסקת בימות המשיח, אלא מדברת על הלכות פרה אדומה כשלעצמן, וכאן הזכיר באופן אגבי את מלך המשיח ומיד הוסיף תפילה זו - "מהרה יגלה אמן כן יהי רצון". ובכך קבע ולימד אותנו את ההלכה למעשה, עד כמה על האדם לצפות ולהתפלל תדיר לביאת המשיח. ובזכות אותה ציפייה, תפילה ועשייה, של "לישועתך קיוינו כל היום", נזכה תיכף ומיד ממש לישועה וגאולה אמיתית ושלימה, ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה.

(מיוסד על שיחת קודש של הרבי מליובאוויטש)

בעקבי הכתב והקבלה

/ הרב פרופ' נריה גוטל

חז"ל נתנו דעתם לשני ביטויים סותרים - לכאורה - אשר מתייחסים להנהגת האדם בימים טובים. מחד גיסא אמרה תורה בפרשתנו "עצרת תהיה לכם" (במדבר כט, לה), בעוד שמאידך גיסא היא אמרה בפרשת ראה "עצרת לד' אלהיך" (דברים טז, ח) - ובכן האם "עצרת" היא "לכם" או "לד' "?

ואכן, מן המפורסמות היא מחלוקתם של ר' יהושע ור' אליעזר (פסחים סח ע"ב) בשאלה זו. שניהם מסכימים שמדובר בשתי הנהגות, אלא שלדעת ר' יהושע נכון לכל אדם לשלב ביניהן - "חציו לד' וחציו לכם", בעוד שלדעת ר' אליעזר על האדם להחליט: או כולו לד' או כולו לכם.

כאמור, פער זה הוא מן הידועות, ברם בעל הכתב והקבלה מסיב את תשומת לבנו לקיומו של פער נוסף בין שני הכתובים. צא ולמד שבפרשתנו נאמר "ביום השמיני עצרת תהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו", ורק "מלאכת עבודה" נאסרה. בפרשת ראה, לעומת זאת, נאמר: "ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לד' אלהיך לא תעשה מלאכה" - כל "מלאכה" נאסרה, בין אם היא "מלאכת עבודה" ובין אם היא מלאכה שאינה "עבודה". מה פשרו של שינוי זה, והאם גם הוא כרוך בהנהגת היום?

תשובה ראשונית ובסיסית לשאלה זו, מביא בעל הכתב והקבלה בשמו של "הרב מסימיאטיש", וזאת בהתאמה לדעת ר' אליעזר:

"וניחא לר"א, דבעצרת לכם מלאכת עבודה אסורה הא מלאכת אוכל נפש מותר, ובעצרת להשם גם מלאכת אוכל נפש אסורה לו, שהמתענה ביו"ט אסור לבשל לאחרים אפילו לצורך בו ביום כיון שאינו יכול לבשל לעצמו (ערמ"א או"ח תקכ"ז ס"כ ובמג"א שם), לכן לא אמר שם מלאכת עבודה".

כלומר, "עצרת לכם" - מוסב לאותו אדם שמקיים מצוות שמחת יו"ט באכילה ושתייה, ולכן רק מלאכת עבודה נאסרה עליו, בעוד שמלאכת אוכל נפש מותרת לו. הוא שדקדק הכתוב והדגיש שלגביו רק "מלאכת עבודה לא תעשו", אך מלאכה שאינה "עבודה" אלא אוכל נפש - מותרת. לא כן אדם שנוקט מדיניות של "עצרת לד' ", שאינו אוכל ואינו שותה אלא מתענה, ואת מצוות היו"ט הוא מקיים בלימוד תורה ובתפילה, שלו אסורה כמובן אפילו מלאכת אוכל נפש, ולכן אצלו דייקה תורה באומרה ש"לא תעשה - שום - מלאכה".

התבארו אפוא הדברים כפתור ופרח לדעת ר' אליעזר, אך מה עם דעת ר' יהושע? ובכן ר' יעקב מקלנבורג משלים את המהלך בהבהרה שעיקרי הדברים יכולים להיאמר גם בדעת ר' יהושע:

"וכן לר' יהושע, כשמתענה ביו"ט מחמת תשובה וחסידות שתעניתו הוא תענוגו, וכן מי שהאכילה מזיקתו או מצערתו שמניעת האכילה תענוג לו, שאינו מקיים לכם רק להשם, מלאכת אוכל נפש אסורה עליו, וע"ז אמר שם כל מלאכה ל"ת, אפילו מלאכת אוכל נפש (עיין

באו"ח סימן רפ"ח בב"י בשם האגור וברמ"א שם)".

נכון הוא שזה אינו המצב השיגרתי והרווח של רוב בני האדם, שאצלם, לדעת ר' יהושע, "חציו לד' וחציו לכם", ואולם גם הוא מסכים שישנם אנשים, וישנם מקרים, בהם יתענו. שהרי כך נפסק בשו"ע (או"ח סימן רפח):

> "י"א שאדם שמזיק לו האכילה, דאז עונג הוא שלא לאכול, לא יאכל. הגה: וכן מי שיש לו עונג אם יבכה, כדי שילך הצער מלבו, מותר לבכות בשבת (אגור בשם שבולי הלקט). אדם המתענה בכל יום ואכילה בשבת צער הוא לו מפני שינוי וסת (פי' דבר קבוע), י"א שראו כמה חסידים ואנשי מעשה שהתענו בשבת מטעם זה, וכן אמרו שכך היה עושה הר"י החסיד ז"ל. מותר להתענות בו תענית חלום כדי שיקרע גזר דינו...".

ואחר שכך הדבר, הרי שר' יהושע יסיב עליהם את מאמר הכתוב "לא תעשה - כל - מלאכה", ונמצאו אם כן הפסוקים הולמים גם את דעתו. [עם זאת, ובמחילה, דומה שיש להעיר כי הלכות אלה (שבסי' רפח הנ"ל) נאמרו ביחס לשבת, בעוד שהמקראות נאמרו על יו"ט, והרי לגבי שבת אין חולק שגם מלאכת אוכל נפש נאסרה; וצ"ע].

בין פנחס למשה

/ הרב יעקב הלוי פילבר

לא רק ביציאת מצרים הושיע משה רבנו את ישראל, והוציאם מעבדות לחרות, אלא גם לאחר מכן כשריחפה סכנת כליה על ישראל עמד משה בפרץ וסילק את הסכנה, כך היה **במעשה העגל**, כמו שכתוב **בתהלים** (קו, ל כג): "ויאמר להשמידם, לולי משה בחירו **עמד בפרץ** לפניו, להשיב חמתו מהשחית". והעמידה בפרץ של משה מפורשת באמירתו של משה לקב"ה: "ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" **(שמות לב לב)**, וכך היה **בחטא המרגלים** כשמשה ביקש: "סלח נא לעון העם הזה כגודל חסדך וכאשר נשאת לעם הזה ממצרים עד הנה" **(במדבר יד יט)** ובקשתו נתקבלה ככתוב: "ויאמר ה' סלחתי כדברך". בהצלת עם ישראל עסק גם **אהרן** שכיפר על העם ועצר את המגפה אחר **מחלוקת קרח** ככתוב: "ויתן את הקטרת ויכפר על העם, ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה" (שם יז יג). גם **פנחס** כיפר על בני ישראל ועצר את המגיפה, ככתוב בתהלים: "ויעמוד פנחס ויפלל ותעצר המגפה ותחשב לו לצדקה לדור ודור עד עולם". והתורה מפרטת את מעשיו: "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם **ולא כליתי** את בני ישראל בקנאתי" ועל מעשהו זה נאמר לפנחס: "לכן אמור הנני נתן לו את בריתי שלום", וברית זו לא נתנה לפנחס בלבד אלא "והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בני ישראל". ולכאורה משה הציל את ישראל יותר פעמים מפנחס אשר עשה זאת רק פעם אחת, ואם כך היה משה צריך לפחות לזכות למה שזכה פנחס, מדוע רק פנחס זכה לזה?

את ההבדל בין מעשהו של פנחס למעשיו של משה אפשר להסביר בכמה דרכים: **המגיד מדובנא** בספרו 'אהל יעקב' מסביר זאת במשל לאדם שהיה חייב כסף לנושים רבים, וכשהגיע זמן הפירעון לא היה בידו לפרוע את חובו, ואז באו לעזרתו ידידים שייצגו אותו בבית המשפט, שטענו עבורו בבית המשפט טענות שהצליחו **לדחות** את פריעת החוב לתאריך מאוחר יותר, אך בהגיע שוב תאריך הפירעון והנושים שוב באו לגבות את חובם היה החייב בבעיה קשה, ואז בא אחד מידידיו והתפשר עם כל בעלי החוב, שילם להם חלק מהחוב וקבל מהנושים את שטרי החוב, קרע אותם ופטר את החייב אחת ולתמיד. והנה הידיד האחרון עשה עם החייב הרבה יותר מאשר עשו הראשונים, שהם לא בטלו את החוב אלא רק דחו אותו לזמן מאוחר אבל עיקר החוב נשאר, משא"כ הידיד האחרון שביטל לגמרי את החוב פטר את החייב לתמיד. והנמשל הוא ההבדל בין משה לפנחס, במעשה העגל כאשר מדת הדין בקשה לכלות את ישראל, בא משה ועמד בפרץ ודחה את הגזירה אבל לא לתמיד, אלא החוב נשאר ככתוב: "ביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם" **(שמות לב לד)**. וכך גם בחטא המרגלים, אמנם נאמר בו: "סלחתי כדברך" אבל יחד עם זאת "אמר להם הקב"ה: אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות" (**תענית** כט א). מה שאין כן פנחס, במעשהו הוא סילק את החוב של ישראל מכל וכל, ככתוב: "השיב את חמתי מעל בני ישראל", שביטל את החמה לגמרי.

בדרך נוספת אפשר להסביר את ההבדל בין פנחס למשה שאמנם משה ואהרן הביאו ישועה והצלה לעם ישראל, אבל הם **לא סיכנו את עצמם** בניסיונם זה, משא"כ פנחס שסיכן את חייו במעשהו, "שאם נהפך זמרי והרגו לפנחס אין (זמרי) נהרג עליו, שהרי (פנחס) רודף הוא" **(סנהדרין פב א)**. אפשרות נוספת לפרש את ההבדל בין פנחס למשה היא בהבדל שבין הסכנה שריחפה על העם אצל משה לסכנה שריחפה על העם אצל פנחס, בחטא העגל וחטא המרגלים לא ריחפה סכנה על עצם קיומו של עם ישראל, אלא נעשו בתוך העם חטאים חמורים שיש להעניש עליהם, משא"כ אצל פנחס שהיה שם נישואי תערובת המביאים להתבוללות, מה שמאיים על עצם קיום העם היהודי, ופנחס מנע סכנה זו. ההצלה שלו גדולה יותר.

תגובה לחטא בנות מדין

/ מהמאסף של שאול שיף

בשולי הפרשה הקודמת קראנו על מעשה זמרי ותגובתו של פנחס, ובפתיחת הפרשה שלנו אנחנו מוצאים את העיסוק בהשלכות המאורע. ההמשך המובהק של מעשה פנחס שאיתו פותחת הפרשה הוא תגובת הקב"ה המדבר אל משה, וברכתו לפנחס. כך גם ההוראה לצרור את המדיינים, שמהווה עדיין תגובה ישירה ומובנת למה שאירע. האם שם נעצר הרצף התגובתי?

בפשטות, מכאן והלאה עוברת הפרשה לעסוק בנושאים אחרים. מפקד בני ישראל, חלוקת הנחלות, בנות צלפחד, מינוי יהושע ופרשת הקורבנות. הקשר היחיד של מפקד בני ישראל - הפרשייה הבאה אחרי ההוראה לצרור את המדיינים - הוא הצורך לדעת מחדש כמה אנשים נותרו אחרי המגפה שפרצה בעקבות החטא.

אם מסתכלים במדרש, נראה אולי שהקשר בין המפקד לבין תהליכי התגובה לחטא בנות מדיין הוא קצת יותר מהותי.

המניין, בפרט כשהוא מגיע כדי לספור את העם מחדש אחרי אירוע כיליון כביכול, נתפס אצלנו כתהליך טכני. הדבר המעניין היחיד, לכאורה, באירוע שנועד למצוא את השורה התחתונה המספרית, הוא מטבע הדברים רק השורה התחתונה המספרית. אלא שהמדרש בוחר להשתהות גם על האופן שבו המניין מוצג לנו ולא רק על המספרים שבו, ונדמה שהוא מצליח ללמוד עוד דבר או שנים על מהותו של המניין. במקום לכתוב לנו כמה נפשות נמצאו בכל משפחה, כמו שהיה ניתן לצפות ממניין של אנשים, התורה בוחרת להסתפק באזכור המשפחות באופן סתום: "לְחֶצְרֹן מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרוֹנִי לְכַרְמִי מִשְׁפַּחַת הַכַּרְמִי" [וכן על זו הדרך].

המדרש מספר לנו שאומות העולם היו מלעיזים על ישראל שבניהם לא שייכים להם. אם המצרים שלטו בגופם, האם לא כל שכן ששלטו גם בנשותיהם? לשם כך ביקש הקב"ה מהמלאך הממונה על ההריון שיצור את דמות פרצופיהם של הדור הנולד כדמות פני הוריהם כדי שלא יהיה פקפוק ולעז על ישראל. במשפחתו של חצרון אכן היו נראים כולם כחצרון, כמו שבמשפחתו של כרמי כולם היו נראים כמו כרמי. לכן הנוסח הייחודי. עוד מסביר המדרש שהניסוח המוזר של מניין בנ"י מבטא את הוספת שם ה' עליהם. הקב"ה מעיד על בניו כנגד טענות אומות העולם שמשפחותיהם טהורות ולא מחוללות, ולעדות הוא שם את שמו, אותיות יו"ד וה"א, סביב כל אחד משמות המשפחה. ככה חצרון נזכר כ"החצרוני", וכרמי נזכר כ"הכרמי".

הרובד הנוסף שנחשף מדברי המדרש ביחס למסרים הטמונים במניין בנ"י, מסביר באור מחודש את מקומו כתגובה לחטא בנות מדיין. טענותיהם של אומות העולם לא נזקקו לתגובה כל עוד ישראל שכן בדד לשבטיו. אבל כשבנ"י הגיעו לשיטים וחטאו בבנות מדיין, התערערה החזקה הבסיסית של קדושת מחנה ישראל ונוצר צורך להתייחס אליהם מחדש ולייחס אותם כמו פעם. המניין לא בא רק לסקור את מצבת הנוכחים המספרית, אלא גם [ואולי: בעיקר] את טיבם של הנותרים, שלא נצמדו לבעל פעור. הסיפור כולו עוסק בהתמודדות עם טוהר ייחוסו של עם ישראל, על המאמצים הכבירים שנעשו למענו, ועל החטאים שגדעו אותו באיבחה.

ויקרב את משפטן
תיקון המשפט לפני השלמת הגאולה

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה

במהלך הפרשיות הקרובות ישנם מספר עניינים שזוכים לרדת לארץ, על ידי הזכאים לכך - והכל מכוח נבואתו של משה רבינו. כך שהשלמת מצוות התורה ופרטיה, באים על ידי עם ישראל עצמו. הן בהלכות כלי מדין[1] יחד עם הריגת נשיא שמעון[2] - שנעשתה על יידי פנחס, כהמשך למה שלמד ממשה רבו. והן בהורדת משפט הנחלות, שהגיע על ידי בקשת בנות צלפחד ממשה - תנה לנו אחוזה[3].

ובמהלך אותם פרשיות מתחיל התהליך החלפת משה ביהושע, כמנהיג הבא של ישראל - ומי שיזכה להכניסם אל הארץ[4].

כשמשה אף מעניק לו מקירון הוד אור פניו[5], יחד עם חכמה הניתנת בעין יפה[6].

כחלק מתהליך העברת המלכות לתלמיד המשמשו כל השנים, ישנה מלחמה שצריכה להתנהל טרם סיום תפקידו של משה[7]. ממש כשם שהחלה דרכם המשותפת, במלחמת עמלק הראשונה - שנוהלה בידי יהושע תלמידו של משה. כשאותה המלחמה הראשונה - היא המבואה והדוגמא גם למלחמה האחרונה. וכשם שמלחמת עמלק נוהלה בידי הרב ותלמידו, כך גוג ומגוג תתנהל בידי אליהו הנביא ומשיח בן יוסף[8].

אך ישנו שלב אחד מקדים למלחמה ברוע - והוא תיקון המשפט בעם. ולכן כשם שלפני מלחמת עמלק - ניתנו קודם הדינים לישראל במרה, לאחר קריעת ים סוף[9]. ורק אחר כך יצאו משה ויהושע להלם בעמלק, כשמשה מרים ידיו בתפילה ויהושע חולש על העמלקים במערכה.

כך גם טרם מלחמת הנקמה במידיינים, מתגלה המשפט שנכתב כבר במרומים - כשם שכיוונו לכך בנות צלפחד[10]. ורק לאחריו באה המלחמה האחרונה של משה, שלאחריה ימשיך יהושע את מלחמות כיבוש הארץ.

המשפט שנגלה באותו המעמד, לא היה רק בענייני הנחלות - כי אם גם בעניין קביעת המנהיג הבא לעם[11]. וזהו יהושע שלא מש מתוך האוהל, ומכח התורה שספג - רק הוא היכול להכניע את האויבים בהכנעת אמת.

וכך למרות שמשה הגיע בחייו רק לשער המ"ט של הקדושה, הוא זוכה לגלות את משפט שער הנו"ן - כשהנו"ן של משפט בנות צלפחד נכתבת כנו"ן רבתי. ורמז יש בדבר, כיצד משה מקריב את משפט הנו"ן - כשהגיע בעצמו לשער הנו"ן[12] בעלותו להר נבו[13].

ומעין זה מנחיל משה לישראל לדור האחרון - כשלפני השלמת המלחמה האחרונה, יהיה עלינו לתקן את מערכת המשפט. ובמיוחד בשימת שוטרים ושופטים ראויים, כמו שניבאו הנביאים והדגישו חז"ל - 'ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה'[14].

ומתוך תיקון עיוותי השכר והמשפט שישנם[15], ישובו ישראל לשכון בטח בארצם. בנתינת נקמת ה' על כל הצרים אותם, וגילוי מלכות ה' בעולם עליהם.

1 - **אשר צוה ה' וגו'** (ספרי) תלה ההוראה ברבו. **אך את הזהב וגו'** אף על פי שלא הזהיר לכם משה אלא על הלכות טומאה עוד יש להזהיר לכם על הלכות גיעול - רש"י במדבר לא, כא-כב

2 - אלא כדי שיבא פינחס ויטול את הראוי לו. **וירא פינחס** ראה מעשה ונזכר הלכה אמר לו למשה מקובלני ממך הבועל ארמית קנאין פוגעין בו א"ל קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא מיד ויקח רומח בידו וגו' - שם כה, ו- ז

3 - **ויקרב משה את משפטן** ...ראויה היתה פרשה זו להכתב על ידי משה אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן - שם כז, ה

4 - **ואשר יביאם** בזכיותיו, דבר אחר ואשר יביאם שלא תעשה לו כדרך שאתה עושה לי שאיני מכניסן לארץ - שם, יז

5 - **כאשר דבר ה'** אף לענין ההוד נתן מהודו עליו - שם, כג

6 - **ויסמך את ידיו** בעין יפה יותר ויותר ממה שנצטווה, שהקב"ה אמר לו וסמכת את ידך והוא עשה בשתי ידיו ועשאו ככלי מלא וגדוש ומלאו חכמתו בעין יפה - שם

7 - **נקם נקמת בני ישראל וגו' אחר תאסף אל עמיך** נגזר על משה רבינו שלא יעבור את הירדן אבל מעבר לירדן עשה כל מצות ישראל נצח שני מלכי האמורי הגדולים וחלק את ארצם בנחלה, והוא ראוי שיעשה נקמה בשונאי ה' ואין על יהושע רק מצות הארץ, ועוד שחלק לו הקב"ה כבוד זה שיראה וישמח צדיק כי חזה נקם וזה טעם אחר תאסף אל עמך - רמב"ן במדבר לא, ב

8 - כי המלחמה מן המשפחה הזאת היא הראשונה והאחרונה לישראל כי עמלק מזרע עשו (בראשית לו, יב) ומנמו באה אלינו המלחמה בראשית הגוים ומזרעו של עשו היה לנו הגלות והחרבן האחרון, כאשר יאמרו רבותינו (ע"ז, ב) שאנחנו היום בגלות אדום. **וכאשר ינוצח הוא ויחלש הוא ועמים רבים אשר אתו ממנה נושע לעולם** כאשר אמר (עובדיה א, כא) 'ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה'. **והנה כל אשר עשו משה ויהושע עמהם בראשונה יעשו אליהו ומשיח בן יוסף עם זרעם** על כן התאמץ משה בדבר - רמב"ן שמות יז, ט

9 - **שם שם לו** במרה נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם, שבת ופרה אדומה ודינין (סנהדרין, נו:) - רש"י שמות טו, כה

10 - **כן בנות צלפחד** דברת ...כך כתובה פרשה זו לפני במרום, מגיד שראתה עינן מה שלא ראתה עינו של משה - רש"י במדבר כז, ז

11 - **יפקד ה'** כיון ששמע משה שאמר לו המקום 'תן נחלת צלפחד לבנותיו' (במדבר רבה) אמר הגיע שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי. אמר לו הקב"ה לא כך עלתה במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האהל. וזהו שאמר שלמה (משלי, כז) 'נוצר תאנה יאכל פריה' - שם, טז

12 - אך במג"ע יש שביום מותו נתגלה לו גם שער החמשים. וזהו סוד הפסוק 'ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו'. **מואב** בגימטריא **מ"ט**, ויעל עוד אל 'הר נבו', **נוטריקון נ' בו**. ולזה תמצא דיעות שיהושע זכה לשער החמשים, ולכך נקרא יהושע בן **נו"ן** דייקא. ולכאורה קשה רבי לא שנה, ר' חייא מנין לו. אם משה לא זכה לשער החמשים, יהושע מנין לו. **אלא שביום מותו זכה לשער הנ' ובאותו יום מסרה ליהושע** - מעשה רוקח, מסכת אבות

13 - ואמרו 'עד הים האחרון' אל תהי קורא אלא עד היום האחרון מלמד שהראהו כל העולם מיום שנברא עד תחיית המתים עד שלזה דרשו 'ויעל משה' עליה היתה למשה ואין ירידה למשה. לפי שהיתה הראייה אחרונה הזאת מעלה גדולה אליו ואחשוב שלכן לא נאמר בפרשת פנחס 'הר נבו' כי אם 'עלה אל הר העברים' כמו שפירשתי, וכאן נאמר 'הר נבו' **שהיא מגזרת נבואה** ששם ראה הנבואה העתידה לבא על ישראל מכל הטובות והרעות העתידות לבא עליהם מתיחסות למקומות שיקרו בם - אברבנל דברים לד, א

14 - אמר רבי שמלאי משום רבי אלעזר ברבי שמעון, אין בן דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושוטרים מישראל שנאמר (ישעיהו א, כה) 'ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגיך' וגו' 'ואשיבה שופטיך'. אמר עולא אין ירושלים נפדית אלא בצדקה שנאמר (ישעיהו א, כז) 'ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה' - סנהדרין, צח.

15 - רבי אליעזר אומר אף מזה שנאמר (זכריה ח, י) 'כי לפני הימים ההם **שכר האדם לא נהיה ושכר הבהמה איננה** וליוצא ולבא אין שלום מן הצר'. מאי ליוצא ולבא אין שלום מן הצר, רב אמר אף **תלמידי חכמים שכתוב בהם שלום** דכתיב (תהלים קיט, קסה) 'שלום רב לאהבי תורתך' אין שלום מפני צר. ושמואל אמר עד שיהיו כל השערים כולן שקולין.
רבי אליעזר אומר מזה הפסוק כשתראה **דאין שום אדם משתכר** ואף שכר הבהמה לא נהיה, והיינו כדאמרן עד שתכלה פרוטה מן הכיס אין מעות מצויות בכיס. **וליוצא ולבא אין שלום** אז יבא משיח. **שלום רב** והיינו וליוצא ולבא **אלו תלמידי חכמים** אותם שהיה דינם לצאת ולבא בשלום כדכתיב 'שלום רב לאוהבי תורתך' אפילו להנהו אין שלום. **מן הצר** מרוב הצרות, לשון אחר מיצר הרע. **שקולין** שוין שער התבואה ויין רווחיה כדאמרן חמישית שובע גדול, לשון אחר שקולין שוין שכולן יקרין - שם, וברש"י

סיפור לשבת

זיכרון של רבי

איש אשכולות ורב פעלים היה ר' שאול שטרן. ירא שמים, תלמיד-חכם וטוב מזג. שקד ללמוד תורה בכל רגע פנוי ואף חיבר ספר הגותי על חמישה חומשי תורה. לפרנסתו ניהל מפעל לעיבוד מזון ונחשב מומחה בעל שם לכשרות. באחד המיסדרים במחנה הריכוז, פקד הקצין הגרמני על בעלי ההשכלה הרפואית לצאת מהשורה. אמנם לר' שאול לא הייתה השכלה רפואית, אך הוא היה כימאי והבין קצת בתרופות. בלי לחשוב פעמיים יצא מהשורה והציג את עצמו כרופא. מאותו יום ואילך הוא מונה על המרפאה במחנה. כך היה יכול לסייע לחולים רבים, שקיבלו ממנו תרופות יותר ממה שהתירו לו ההוראות. יום אחד הגיע למרפאה בחור צעיר. ר' שאול התעניין בשלומו, טיפל בו כראוי ושוחח עמו בדברי תורה. הבחור התחבב עליו מאוד והוא השתדל לסייע

המשך בעמוד הבא...

לו ככל יכולתו. בהמשך רקם ר' שאול תכנית שבעזרתה הצליח, בסיוע עוד גורמים, להבריח את הנער אל מחוץ למחנה. מאז נעלמו עקבותיו של הנער והם לא נפגשו עוד.

שלושים שנה חלפו מאז. בשנים אלה הספיק, כאמור, לעלות ארצה ולהקים משפחה. חלפו עוד שנים ובינתיים גם ילדיו בגרו והקימו משפחות. אחד מילדיו התגורר עם משפחתו ברחובות.

זה היה בשבת הראשונה שבה התארח ר' שאול בבית בנו ברחובות. מכל בתי הכנסת בעיר בחר ר' שאול ללכת להתפלל בבית הכנסת של רבי משה דוד מקרעטשניף (ט"ו תמוז יום פטירתו). הוא התפלל שם הן בליל שבת הן ביום. בקריאת התורה, פנה אליו הגבאי וקרא לו לעלות 'שישי'. ר' שאול היה מופתע מאוד, שכן בית הכנסת היה מלא מפה אל פה ואילו הוא היה סתם אורח בלתי מוכר.

בצאת השבת שב הרבי מקרעטשניף אל עבודת קבלת הקהל וקריאת הפתקאות. גם ר' שאול השתלב בתור הארוך והמתין לברכת הרבי. לפתע ניגש אליו המשמש בקודש וקרא לו לבוא עמו. שוב הופתע ר' שאול מהיחס המיוחד כלפיו. הוא פסע בצייתנות אחרי המשמש שהוביל אותו היישר לחדרו של הרבי. כשנכנס פנימה קידמו הרבי בברכת 'שבוע טוב' לבבית והציע לו סיגריה. ר' שאול השיב בנימוס כי אינו מעשן. "זה חידוש בשבילי, ר' שאול", הגיב הרבי מקרעטשניף. "מתי חדלת מלעשן?"ר' שאול היה נבוך ולא השיב. בקושי זכר שבעבר עישן.

הרבי שינה את נושא השיחה. "יש לי דבר תורה, לומר לך", אמר והשמיע באוזני ר' שאול פירוש נאה לאחד מפסוקי התורה. כשסיים את ה'פירוש', פנה אל ר' שאול בשאלה: "נו ר' שאול, ההסבר הזה אולי מוכר לך?" ר' שאול לא השיב. כעבור רגע של שתיקה, הישיר הרבי מבט אל ר' שאול ואמר לו: "את הפירוש הנאה הזה שמעתי ממך בנעוריי, בשעה שבאתי לקבל ממך טיפול במרפאה של מחנה הריכוז. אני הוא הנער הצעיר שחיבבת ושסייעת לו לברוח אל מחוץ למחנה. התזכור?"

צמרמורת הרעידה את גופו של ר' שאול. הוא התרגש עד עמקי נשמתו ולא הצליח להוציא הגה מפיו.

הרבי מקרעטשניף הוסיף ואמר: "אתה היית שליח ד' להצילני, ואני חייב כלפיך בהכרת הטוב".

ר' שאול היה אחוז התפעלות מהעובדה שאחרי שלושים שנה עדיין זכר הרבי את פניו, את דבר התורה ששמע ממנו במחנה, ואפילו את העובדה שבאותם ימים נהג לעשן...

(הסיפור באדיבות הרב מנחם ברוד)

שביבים / שאול שיף

עצת הרבי

מסופר על חסיד אחד, שבכל החגים היה בביתו, ובפרשת פנחס היה מגיע לרבי. כששאל אותו רבו על כך, ענה, שרצונו עז להיות בכל חג בצל הקודש, אך מחמת שיש לו מניעות וקשיים, נתיישב בדעתו לנסוע אל הרבי בשבת פר' פנחס, בה קוראים את כל המועדות, ואז יחשב כאילו נמצא כל המועדות אצל הרבי! השיב לו הרבי: מדוע ברוחניות רצונך לתפוס הכל יחד!? עצתי היא שתהיה כאן כל חג במועדו, ובפרשת פנחס תהיה בבית, ויחשב כאילו היית בבית כל החגים...

(במשנת הפרשה)

"לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום"

בדין הוא שיטול שכרו. (רש"י) מלחמת העולם פרצה ברוב עוז, היוקר האמיר, מקורות הפרנסה התדלדלו, מפרנסים רבים גויסו לצבא וחרפת רעב שררה בעולם. עם ישראל התגלה אז במלוא יופיו, כאשר בתי תמחוי הוקמו ובהם יכלו העניים להרוות נפשם במרק חם ולשבוע לחם, אך לא לזמן רב, מקורות הפרנסה התדלדלו יותר ויותר וגם העשירים הגדולים אבדו את הונם והרעב שב לשרור בכל. נתן היה מאלו שמזלם לא שפר עליהם, אביו היה המפרנס היחיד שהביא פרנסה דחוקה בדי עמל וכעת גויס לצבא, כל אות חיים לא נשמע ממנו וכסף מזומן ודאי שלא השאיר בבית. נתן היה מסור לאמו ולאחיו והיה משוטט בחוצות מידי יום, כדי למצוא עבודה שתתן לו סכום זעום לקנית מעט לחם, או לחילופין למצוא אדם שיפתח את ארנקו ויעניק לו מספר פרוטות למחייתו. ביום מן הימים החשוכים הללו, נקלע לעירו עשיר גדול שהמלחמה לא נתנה בו את אותותיה, נתן בקשו שיעניק לו מספר פרוטות תמורת נשיאת חפציו, העשיר נעתר לבקשתו ונתן לו מחצית הרובל, סכום גדול שהביא אור הביתה ומספר ימים אכלו הילדים פת כדי שביעה. העשיר ריחם על נתן והציע לו להיות משרתו ותמורת עבודתו יקבל אוכל, כך היה נתן היה משרת בביתו של העשיר, ובתמורה לעבודתו היה אוכל על שולחנו של העשיר. פעם אחת בעיצומה של סעודת פורים, כאשר היו מסובים רבים על שולחנו של העשיר, הגיע סוחר אחד וביקש לקנות סחורה מחנותו של העשיר. אינני יכול - דחה אותו העשיר,

כעת זה זמן משתה ושמחה, שוב מחר, ואתן לך את כל אשר תבקש. אני ארוץ אל החנות ואביא לו את כל אשר ביקש, אמר הנער וקם מעם השולחן. למה זה לך להפסיק את סעודתך? שאל העשיר. ומה בכך אדוני, כהרף עין אלך ואשוב, השיב הנער המסור. אמר ועשה. למחרת היום קרא העשיר לנתן ושאל: אמור נא לי, כמה מגיע לך בעד עבודתך אצלי כל השנים? הרי סיכמנו שבתמורה לעבודתי אוכל על שולחנך - השיב הנער - לא מגיע לי דבר. אכן כך סיכמנו - אמר העשיר - בתחילה, כי סברתי שאכילתך חביבה עליך כל כך שהיא חשובה לך כמשכורת, אולם כעת, כאשר ראיתי שאין הארוחה חשובה בעיניך כל כך עד שעזבת הכול ופנית לעזור לי, מן הראוי שתקבל משכורת של ממש. והנמשל: ידוע הדבר, כי אין בכוחו של האדם להשיב טובה לקדוש ברוך הוא על כל חסדיו המרובים שגומל עימנו תמיד, ואף אדם המקיים תמיד את דבר ה' ושומר מצוותיו, הרי מקבל את חייו כמתנה שאין גדולה הימנה. אולם פנחס, שסיכן את חייו וחרף נפשו למות על קדושת ה', שהרי לולא הניסים שנעשו עימו היה מאבד את חיותו, אם כן גילה דעתו שחייו לא נחשבים בעיניו למאומה, ומשום כך אומר המדרש: אמר הקב"ה: בדין הוא שיטול שכרו - שכר אחר! על כן "הנני נותן לו את בריתי שלום!"

(ע"פ משלי המגיד מדובנא)

"לכן אמור"

הרמב"ם בהקדמה למשניות כותב, שכל הבטחה שהקב"ה מבטיח בעצמו לאדם, יכול הדבר להשתנות ע"י החטא כמו שפחד יעקב אבינו שמא יגרום החטא, אבל מה שמבטיח ע"י נביא, אינו חוזר בו גם אם האדם חטא, כדי שלא יאמרו שהנביא לא אמר אמת. לכן כאן אמר הקב"ה למשה, 'אתה' אמור לפנחס שהנני נותן לו את בריתי שלום, כדי שלא יגרום החטא ושלא ישנה ההבטחה ע"י שום סיבה. וכן שנינו בספרי שכל הכהנים הגדולים מבית ראשון ושני היה מזרעו של פנחס, וזהו ברית כהנת "עולם" לעולמי עד, שאי אפשר לשנות.

(משך חכמה)

"אלה בני בנימין... אלה בני דן"

בא וראה דרכי ההשגחה העליונה, לבנימין היו עשרה בנים ובטח היה שמח וחשב שיצא מהם עם רב. לעומת זאת לדן היה רק בן אחד! וההשגחה רצתה שבני בנימין יהיו רק חמשה וארבעים אלף ושש מאות ואילו לבני דן היו יותר מארבעה וששים אלף.

(חפץ חיים)

"ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחת מנשה בן יוסף"

מבאר רש"י מדוע נזכר כאן "למשפחת מנשה בן יוסף", והלא כבר נאמר "בן מנשה"? אלא לומר לך שכשם שיוסף חיבב את הארץ, כך גם בנותיו חיבבו את הארץ, ללמדך שהיו כולם צדיקים! בחורף של שנת תרע"ח הוכרזה "הצהרת בלפור". היתה זו הצהרה מטעם ממשלת בריטניה המאשרת את זכותם של היהודים להתיישב בארץ ישראל. כאשר הודיעו ל"חפץ חיים" על שמחתם של תושבי ארץ ישראל בהצהרה זו, פרץ בבכי מר והתייפח בדמעות חמות... הקדוש ברוך הוא הבטיח לנו - אמר ה"חפץ חיים" - "ופרצת ימה וקדמה"! הבטחה זו היא "שטר בטוח" שהקדוש ברוך הוא יפרענו במועדו ללא כל ספק! והנה באים אנשים ומוסרים אותו לגובייניא תמורת אחוז קטן... שמחים הם ב"הצהרה" כאילו כבר באה הגאולה השלמה... ליותר מזה אינם זקוקים?!... ליותר אינם מצפים?!... והמשיך לבכות.

"ובנים לא היו לו"

מעשה בחסיד אחד שבמשך שנים רבות לא נפקד בזרע של קיימא. פעמים רבות נסע החסיד לרבו הצדיק רבי אברהם בורנשטיין מסוכוצ'וב, בעל ה"אבני נזר", אולם בכל פעם התחמק ממנו הרבי בתואנות שונות וברכה לא נתן. המתין החסיד לשעת כושר בה יוכל למצוא את רבו בעת רצון, ואכן שעה כזאת נמצאה. היה זה בעת ההקפות בליל שמחת תורה, הרבי, בעל ה"אבני נזר", היה שרוי בשמחה עצומה ופניו להטו בלבת אש של דביקות ושמחת התורה. ניגש החסיד אל רבו וזעק מקירות ליבו: רבי, ברכני! הרהר הרבי רגע קט ואמר: האם מבקש אתה שאברך אותך בבן שיהיה כומר?!... שמע החסיד את הדברים ופניו חוורו. עתה הבין את פשר כל התחמקויותיו של הרבי. גזירת שמים היא. לימים נפטר האדמו"ר בעל ה"אבני נזר" ואת מקומו מילא בנו רבי שמואל, בעל "שם משמואל". שנה אחת כאשר הגיע החסיד לרבו פתח הרבי ואמר: מברך אני אותך שהשנה תזכה בעזרת ה' לבן זכר! נבהל החסיד ולא ידע מה לענות. כאשר ראה הרבי כי כן, זרז את החסיד שיסביר לו מפני מה אינו שמח בברכה, והלה סיפר את כל אשר אירע בעבר. למרות זאת - אמר הרבי - אברך אותך בבן זכר ואתה תענה "אמן" על ברכתי זאת. באותה שנה נתקיימה ברכתו של הרבי ונולד בן לאותו חסיד. לימים פרצה המלחמה הגדולה וערים שלימות חרבו על יושביהן. בנו של אותו חסיד ניצל והצליח להגיע לחוף מבטחים על ידי כך שהתחפש לכומר...

"ולא תהיה עדת ישראל כצאן אשר אין להם רועה"

לכאורה קשה א. תלה דבר גדול בדבר קטן, שהרי תלה ישראל ומנהיגם בצאן ורועה. ב. אמר אשר 'אין להם רועה' דמשמע דדבר הנהוג הוא אצל צאן שלא יהיה להם רועה, והלא באמת אינו כן. אלא אמר הרה"צ רבי יחזקאל ז"ל משינאווא דהענין בזה הוא, דהנה זאת ידע משרע"ה היטב שהקב"ה ימנה מנהיג על ישראל, אבל ביקש שימנה הקב"ה מנהיג על ישראל שלא יכוון כלל לטובת עצמו, ולא יהיו ישראל כצאן אשר אין להם רועה פי' כמו הצאן אשר יש להם רועה אבל הרועה אין מכוון לרעות את הצאן רק לרעות את עצמו ולהנאתו ולטובתו ליהנות מחלבם ומגיזת עורם ומבשרם, ולזה כוון משרע"ה במתק שפתיו ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה ודפח"ח.

(דברי יחזקאל - החדש)

"ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה"

מסופר על הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, שניגש אליו תלמיד שאובחנה אצלו מחלה קשה ומסוכנת, כדי לבקש ברכה. הרופאים כבר אמרו לתלמיד ולמשפחתו שאינם יודעים מזור למחלתו, ועם כל יום שנוסף שחלף אבדו הקרובים תקוה. ה"חפץ חיים" הקשיב לתלמיד הצעיר, ואמר לו שייתן לו עצה בתנאי שלעולם לא יספר על כך לאיש. התלמיד הסכים מיד. הנחה אותו ה"חפץ חיים" ללכת לתלמיד חכם מסויים המתגורר בעיירה קטנה, והוא ייתן לו ברכה. ואכן כך עשה הצעיר ופנה מיד לאותו תלמיד חכם, ותוך תקופה קצרה ובאופן לא יאומן הוא החלים. הוא המשיך בלימודיו בישיבה, ובסופו של דבר עקר מראדין, הקים משפחה, וכפי שהודרך, מעולם לא סיפר לאיש מה שעבר עליו. אחרי למעלה מעשרים שנה, חלתה גיסתו של אותו תלמיד במחלה מסתורית ל"ע, עד מהרה נתברר לו שהיא סובלת מאותה מחלה שהוא סבל בעבר, אך נאמן להבטחתו הוא לא אמר דבר. אשתו זכרה שפעם דיבר על מחלה מסתורית שסבל ממנה בעבר, ובכל פעם שדיברה על כך הוא התחמק וסירב לדבר, ככל שניסה לערפל את דבריו לחצה עליו אשתו שידבר, בתקוה שסודו יעזור להציל את חיי אחותה. גם אשתו וגם גיסתו הפצירו בו לגלות את אשר קרה לו ואיך נרפא, הוא הסביר להם שזהו סוד שנבצר ממנו לגלותו, אך הן עמדו בשלהן. לבסוף נחלשה התנגדותו, והוא חשב באופן הגיוני שאחרי כל כך הרבה שנים שהוא כבר מילא אחר אזהרתו של ה"חפץ חיים", יכול הוא לגלות, וסיפר לאשתו את אשר קרה לו, הוא סיפר על הופעתו לפני רבו ועל עצתו של הצדיק ללכת אל תלמיד חכם מסויים בעיירה קטנה הרחוקה מראדין. אשתו וגיסתו נתמלאו תקוה, אולי תהא זו הצלתן. זמן קצר לאחר מכן החל להרגיש רע, הוא נבהל מאד ואמר לאשתו שעליו לנסוע מיד אל ה"חפץ חיים" הוא עשה את הדרך הארוכה בחזרה לראדין אל ה"חפץ חיים" שהיה אז זקן וחלש. ה"חפץ חיים" זכר את פגישתם הישנה והקשיב בשקט לסיפורו של האיש, ואז דיבר בשקט ולאט, הלוואי ויכולתי לעזור לך, אך מה אוכל לעשות? כשהייתה לך המחלה הראשונה הייתי צעיר וצמתי ארבעים יום עבורך כדי שתתרפא, היום אני כבר זקן מדי ואינני יכול לצום כמו אז. אכן זהו רועה נאמן, אשר בחוכמתו ובענוותנותו תלה את זה בברכתו של ת"ח אחר.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net